Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğrencilerinin Mesleki Kariyer Farkındalıkları İle Kariyer Planları Arasındaki İlişki

Okan KILIÇKAYA[1], Selim AKMAN[2], Bilgehan PEPE[3]

[1,2,3] İstanbul Gelişim Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

ÖZET

Giriş ve Amaç: Bu çalışma, beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin mesleki kariyer farkındalıkları ile kariyer planlama tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamaktadır. Özellikle, öğrencilerin kariyer farkındalık düzeylerinin ve kariyer planlama tutumlarının çeşitli demografik faktörlerle nasıl etkileşime girdiğini incelemek hedeflenmiştir. Bu bağlamda, kadın ve erkek öğrenciler arasındaki farklar, yaş grupları, ebeveyn eğitim seviyeleri ve aile gelir düzeylerinin bu iki değişken üzerindeki etkileri detaylı bir şekilde analiz edilmiştir.
Yöntem: Araştırmada genel tarama modellerinden ilişkisel tarama ve nedensel karşılaştırma modeli kullanılmıştır. Örneklem grubunu 2023-24 Eğitim-Öğretim yılında İstanbul Gelişim Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu bölümlerinde öğrenim gören ve basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 760 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılara veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu'nun yanı sıra, Mesleki Kariyer Farkındalık Ölçeği (MKFÖ) ile Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçeği uygulanmıştır. Verilerin analizi kapsamında; iki değişken arasındaki karşılaştırmalarda Bağımsız Örneklem T Testi, üç ve daha fazla değişken arasındaki karşılaştırmalarda One Way Anova Testi kullanılmıştır. Ayrıca, her iki ölçeğin birbirleriyle olan ilişkisini belirlemek amacıyla Pearson Korelasyon Testi uygulanmıştır.
Bulgular: Çalışmada elde edilen bulgulara göre, kadın katılımcıların mesleki kariyer farkındalık düzeylerinin erkek katılımcılara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu, 25 yaş ve üzeri bireylerin mesleki kariyer farkındalıklarının ve kariyer planlama tutumlarının daha genç öğrencilere göre anlamlı ölçüde farklılaştığı tespit edilmiştir. Ayrıca, ebeveyn eğitim seviyesinin artması ile öğrencilerin kariyer farkındalık düzeylerinin yükseldiği, ancak bu değişkenin kariyer planlama tutumları üzerinde belirgin bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Aile gelir düzeyinin yükselmesi durumunda da benzer bir trend gözlemlenmiştir. Öğrencilerin mesleki kariyer farkındalıkları ile kariyer planlama tutumları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde bir ilişki bulunmuştur.
Sonuçlar: Çalışma, kadınların mesleki kariyer farkındalık düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu ve yaş, ebeveyn eğitim seviyesi ve gelir durumunun kariyer farkındalıklarını etkilediğini ortaya koymaktadır. Ancak bu değişkenlerin kariyer planlama tutumlarında belirgin bir değişiklik yaratmadığı, ayrıca mesleki kariyer farkındalığı ile kariyer planlama tutumları arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kariyer Planlama, Kariyer Farkındalık, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

The Relationship Between Vocational Career Awareness and Career Plans of Physical Education and Sports School Students

Okan KILIÇKAYA[1], Selim AKMAN[2], Bilgehan PEPE[3]

ABSTRACT

Introduction and Purpose: This study aims to determine the relationship between vocational career awareness and career planning attitudes of physical education and sport college students. In particular, it is aimed to examine how students' career awareness levels and career planning attitudes interact with various demographic factors. In this context, the differences between male and female students, age groups, parental education levels and family income levels on these two variables were analyzed in detail.
Materials and Methods: Relational screening and causal comparison model, one of the general screening models, were used in the study. The sample group consists of 760 students studying at Istanbul Gelisim University School of Physical Education and Sports in the 2023-24 academic year and selected by simple random sampling method. In addition to the Personal Information Form developed by the researcher as a data collection tool, the Professional Career Awareness Scale (PCAS) and the Career Planning Scale of Students Studying in Sports Sciences were applied to the participants. Within the scope of data analysis; Independent Sample T Test was used for comparisons between two variables and One Way Anova Test was used for

comparisons between three or more variables. In addition, Pearson Correlation Test was applied to determine the relationship between both scales.
Findings: According to the findings of the study, it was determined that the career awareness levels of female participants were significantly higher than those of male participants, and the career awareness and career planning attitudes of individuals aged 25 and over differed significantly compared to younger students. In addition, it was observed that career awareness levels of students increased with the increase in parental education level, but this variable did not have a significant effect on career planning attitudes. A similar trend was observed in the case of increasing family income level. A positive, weak relationship was found between students' career awareness and career planning attitudes.
Results: The study reveals that women have higher levels of career awareness than men and that age, parental education level and income status affect career awareness. However, it is concluded that these variables do not create a significant change in career planning attitudes, and there is a weak positive relationship between career awareness and career planning attitudes.

Keywords: Career Planning, Career Awareness, School of Physical Education and Sports

GİRİŞ

Günümüzde eğitim ve kariyer planlaması bireyin mesleki başarısında ve memnuniyetinde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin mesleki yaşamlarında mesleki kariyer bilincine sahip olmaları ve bu farkındalığı kariyer planlamalarına yansıtmaları son derece önemlidir. Beden eğitimi ve spor yüksekokulundaki öğrenciler genellikle antrenörlük, beden eğitimi öğretmenliği, spor yönetimi ve rekreasyon dahil olmak üzere çeşitli kariyer seçeneklerine sahiptir. Ancak bu geniş kariyer yelpazesinde bilinçli ve amaçlı planlama yapma yeteneği, öğrencinin gelecekteki başarısı üzerinde doğrudan etkiye sahiptir. Kariyer bilinci, mesleki gelişim açısından basamakların en önemli temel taşıdır. Bu görüş birden fazla alt grubu bünyesi içine alarak, mesleklerle ilgili beceriler, temel bilgiler, eğitimler işlerin kendi koşulları içindeki zorunlulukları, mesleki seçimlerde ümit edilenler bazı alt gruplamalardan teşekkül etmektedir. (Nasır ve Lin, 2013). Kariyer bilinci, insanların mesleki yönünü belirledikten sonra iş imkanlarını, gereklilik ve özelliklerinin farkında olmaları, mesleki yaşamlarını doğru kanalize etme ve yönetme de önemli olduğu düşünülmektedir (Yaşar ve Sunay, 2019, s.09). Mesleki bilinç, bireylerin kendi yetenekleri, ilgi alanları ve kariyer hedefleriyle uyumlu olarak kariyer seçeneklerine ilişkin bilgi ve farkındalığı ifade etmektedir. Bu farkındalık, öğrencilerin potansiyellerini anlamalarına ve kendilerine uygun kariyer hedefleri belirlemelerini sağlamaktadır. Erken yaşlarda meslek planlaması yapmayan bu konu ile ilgili yönelim ön hazırlığı düşüncesi olmayan bireyler, ilerleyen yıllarda meslek tercihlerinde sıkıntı içine girmektedir (Birol, 2013). Aynı şekilde, mesleki planlar da bireylerin mesleki hedeflerini belirlemelerine, gerekli adımları planlamalarına ve karşılaşabilecekleri engelleri öngörmelerine yardımcı olmaktadır. Meslek ön hazırlığı, sadece bir iş seçimi değil bununla birlikte kişilerin alaka ve yetilerine göre iş bulmak için bireysel ön çalışmasıdır (Tutar ve Öner, 2023, s.1044). Mesleki ön hazırlık, kişilerin var olan olanaklar dâhilinde kendi doruklarına çıkabilmek için öğrenim ve çalışma hayatının her evresinde seçenekler arasında karar vermesi ve bu seçenekler yönünde adımlamak için planlar oluşturmasından doğan bir zaman dilimidir. (Bozkurt, 1988, s.11). Güldü ve Kart (2017, s.381)'a göre, İşgücü piyasasında kendisi için uygun hedefleri belirlemek üzere bireyin yeteneklerini, ilgi alanlarını ve gelecek beklentilerini değerlendirmeyi içeren kariyer planlaması, bireylerin iyimser bir bakış açısı geliştirmelerine, iş piyasası dinamiklerini anlamalarına ve olası tehditleri anlamalarına yardımcı olmaktadır.

Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri için, kariyer planları, mezuniyet sonrası istihdam, ileri eğitim fırsatları veya kendi işlerini kurma gibi çeşitli seçenekler sunmaktadır. Özellikle beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri için, mesleki kariyer farkındalığı, gelecekteki kariyer planlarını şekillendiren kritik bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Spor ve beden eğitimi alanında kariyer yapmak isteyen öğrenciler, hem teorik bilgiye hem de pratik deneyime sahip olmanın yanı sıra, kariyer hedeflerini belirleme ve bu hedeflere ulaşma konusunda stratejik bir bakış açısına ihtiyaç duymaktadır. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin mesleki kariyer farkındalıkları ile kariyer planları arasındaki bağlantı genellikle öğrencilerin kariyer hedeflerinin tanımlanmasını, ilgili ana dalların belirlenmesini ve hedeflere ulaşmak için gerekli adımların planlanmasını içermektedir. Bu bağlamda, öğrencilerinin mesleki kariyer farkındalıkları ile kariyer planları arasındaki ilişkinin incelenmesi, eğitim programlarının etkinliğini değerlendirmek ve öğrencilerin kariyer hedeflerine ulaşmalarını desteklemek açısından önemlidir. Bu ilişki, öğrencilerin kendi yeteneklerini ve ilgi alanlarını keşfetmelerine, meslek seçimi ve kariyer gelişimi konusunda daha bilinçli kararlar almalarına ve başarılı bir kariyere adım atmalarına yardımcı olabilir. Bu çalışmanın amacı Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kariyer farkındalıkları ile kariyer planları arasındaki ilişkisini incelemektir. Araştırmanın amacı ise, öğrencilerin kariyer planlama sürecinde karşılaştıkları zorlukları, öğrencilerin bilinç düzeylerinin bu sürece etkisini ve bu iki değişken arasındaki dinamikleri araştırmaktır. Sonuçların, öğrencilerin kariyerlerini bilinçli olarak

planlamalarına ve eğitim kurumlarının kariyer danışmanlığı hizmetlerine yönelik stratejiler geliştirmelerine yardımcı olması beklenmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada, Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin mesleki kariyer farkındalıkları ile kariyer planları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2014). Frankel ve Wallen (2009). Tarama araştırmalarının asıl amacının bir gruba ait özelliklerin betimlenmesi olduğunu ifade etmektedir. Korelasyonel olarak da adlandırılan ilişkisel tarama modellerinde, iki ya da daha fazla değişkenin birlikte değişimi incelenmektedir (Büyüköztürk ve ark., 2017).

Evren Örneklem

Araştırmanın Evrenini, 2023-2024 eğitim öğretim dönemine İstanbul ilindeki Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ve/veya spor bilimleri fakültelerinde eğitim gören bireyler oluşturacaktır. Örneklemini ise İstanbul Gelişim Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu bölümlerine eğitim gören 329' kadın ve 431' erkek olmak üzere (n=760) gönüllü katılımcı oluşturmaktadır. Bu doğrultuda kullanılacak örnekleme yöntemi ise katılımcıların tamamının örneğe girme şansının eşit ve tesadüfi olduğu, aynı zamanda araştırma sonuçlarının çabuk ve kolay bir şekilde ortaya konulmasını sağlayan basit tesadüfi örnekleme yöntemi olacaktır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004; Ural ve Kılıç, 2005).

Veri Toplama Tekniği

Araştırmada, Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin mesleki kariyer farkındalıkları ile kariyer planları arasındaki ilişkinin incelenmesi için araştırma verileri kişisel bilgi formu, mesleki kariyer farkındalık ölçeği ve spor bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerin kariyer planlama ölçeği elektronik anket yöntemi kullanılarak toplanmış ve değerlendirilmiştir. Araştırmada yer alan beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerine yapılacak çalışma protokolü ile ilgili bilgi verilmiş, araştırmaya katılımın gönüllülüğe bağlı olduğu, gizlilik ilkesine bağlı kalınacağı ve istedikleri anda çalışmadan ayrılabilecekleri belirtilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgiler

Konu ile ilgili literatür incelenerek araştırmacı tarafından geliştirilmiş araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin "öğrencilerinin "cinsiyet, yaş, okuduğu bölüm," gibi demografik bilgilerini belirlemeye yönelik 13 soruluk form kullanılmıştır.

Mesleki Kariyer Farkındalık Ölçeği (MKFÖ)

Yaşar ve Sunay (2019) tarafından spor bilimleri alanında eğitim alan üniversite öğrencilerinin kariyer farkındalıklarını ölçmek için geliştirilmiştir. Mesleki kariyer farkındalık ölçeği, toplam 18 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. "mesleki gelişim yatkınlığı" boyutunu ölçen 1 ve 6 maddeler, "mesleki hazır bulunma" boyutunu ölçen 7 ve 10 maddeler, "mesleki bilinç" boyutunu ölçen 11 ve 14 maddeler, "mesleki özgüven" boyutunu ölçen 15 ve 18 maddelerdir. 5'li likert tipinde geliştirilen ölçek, (5) tamamen katılıyorum ve (1) hiç katılmıyorum aralığındaki ifadelerinden oluşmaktadır. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamakla birlikte ölçekten alınabilecek en düşük puan 18, en yüksek puan 90'dır. Toplam puanların 90'a yaklaşması katılımcıların kariyerlerine yönelik farkındalık düzeylerinin arttığını göstermektedir.

Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçeği

Yavuz Eroğlu ve Eroğlu (2020) tarafından geliştirilen ve geçerlik güvenirlik çalışması yapılan Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçeği' kullanılmıştır. 5'li likert tipinde olan ölçek 5 alt boyut ve 23 sorudan oluşmaktadır. Ölçek alt boyutları Kariyer Farkındalığı: 1, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 15; Mesleki Farkındalık: 12, 13, 14, 17; Kariyere Yönelik İnanç: 20, 21, 22, 23; Seçimin Doğruluğu: 2, 3, 6; Eğitimin Yeterliliği: 16, 18, 19 maddelerden oluşmaktadır. Ölçekte ters kodlanması gereken maddeler bulunmamaktadır. Maddelerin derecelendirilmesi Tamamen Katılıyorum (1), Katılıyorum (2), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2) ve Hiç Katılmıyorum (1) şeklindedir. Ölçekte madde skorları toplanarak ilgili alt boyutun puanı elde edilir. Yükselen puanlar ilgili boyuta ilişkin yüksek düzeyleri göstermektedir.

İstatistiksel Analiz

Kişisel bilgi formu ve ölçeklerden elde edilen veriler IBM SPSS 24.0 paket programı kullanılarak analizler yapılmıştır. Verilerin normal dağılım durumlarına; normal dağılım eğrileri, çarpıklık-basıklık

(skewness-kurtosis) değerleri, histogramlar aracılığı ile normal dağılım eğrileri ve grup büyüklüğünün 50'den büyük olduğu durumlarda kullanılan Kolmogorov-Smirnov testi değerleri incelenerek bakılmıştır. Normallik testi sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre Bağımsız örneklem T testi ve Oneway anova analizi uygulanmıştır. Gruplar arası farkın belirlenmesi için ise Post-hoc (LSD) analizi yapılmıştır. Ayrıca mesleki kariyer farkındalık ölçeği ile spor bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerin kariyer planlama ölçeği arasındaki ilişkiyi saptamak için Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde ve yorumlarda, anlamlılık düzeyi 0.05 olarak dikkate alınmıştır.

Etik Metin

Araştırma katılımcıların gönüllülük esasına dayalı olarak yürütülmüştür. Araştırmanın yürütülebilmesi için gerekli izinler (etik kurul/katılımcı izni) alınarak çalışmaya başlanmıştır. Araştırma dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine ve dergi etik kurallarına uyulmuştur. Araştırma ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazarlara aittir. Araştırmanın etik kurul izni İstanbul Gelişim Üniversitesi, Etik Kurul Başkanlığınca 29/07/2024 tarih ve 2024-12 sayılı kararı ile verilmiştir.

Yazar Katkı Oranı: 1.Yazar: %40; 2.Yazar: %30; 3.Yazar: %30.

BULGULAR

Araştırma kapsamında beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerine uygulanan "Mesleki Kariyer Farkındalık" ve "Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama" ölçeklerinden elde edilen veriler analiz edilmiş ve aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	**N**	**%**
Erkek	431	53 %
Kadın	329	47 %
Yaş	**N**	**%**
18-21	349	46 %
22-24	323	43 %
25 ve üzeri	88	12 %
Bölüm	**N**	**%**
Antrenörlük	175	23 %
Egzersiz ve Spor Bilimleri	136	18 %
Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri	151	20 %
Rekreasyon	161	21 %
Spor Yöneticiliği	137	18 %

Tablo 1 incelendiğinde; Erkek katılımcı oranı %53 ile kadın katılımcılardan biraz daha yüksektir, ancak dağılımın yakın olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılanların %89'u 18-24 yaş aralığındadır. Bu da katılımcı kitlesinin büyük ölçüde genç bireylerden oluştuğunu göstermektedir. Katılımcılar arasında en çok temsil edilen bölümler Antrenörlük Eğitimi, Rekreasyon ve Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri olmuştur. Bu üç bölüm öğrencileri katılımcıların %64'ünü oluşturmaktadır. Öğrencilerin dağılımları Antrenörlük (%23), Egzersiz ve Spor Bilimleri (%18), Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri (%20), Rekreasyon (%21), ve Spor Yöneticiliği (%18) şeklinde oluşmaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek	**Alt Boyutlar**	**Değişkenler**	**N**	**x̄**	**df**	**t**	**p**
Mesleki Kariyer Farkındalığı Ölçeği	Mesleki Gelişim Yatkınlığı	Erkek[1]	431	21.14	758	-0,99	0,09
		Kadın[2]	329	20.88			
	Mesleki Hazır Bulunma	Erkek[1]	431	17.65	758	-0,71	0,16
		Kadın[2]	329	18.15			
	Mesleki Bilinç	Erkek[1]	431	18.01	758	-2,80	**0,00**
		Kadın[2]	329	19.59			
	Mesleki Özgüven	Erkek[1]	431	16.13	758	-0,56	0,25
		Kadın[2]	329	16.81			
	Toplam Skor	Erkek[1]	431	70.17	758	-3,90	**0,00**
		Kadın[2]	329	71.61			

		Kadın[2h]	431	26.29				
Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçeği	Kariyer Farkındalığı	Erkek[1]	431	36.38	758	0,71	0,47	
		Kadın[2]	329	36.09				
	Mesleki Farkındalık	Erkek[1]	431	16.11	758	0,91	0,36	
		Kadın[2]	329	15.94				
	Kariyere Yönelik İnanç	Erkek[1]	431	16.32	758	0,3	0,76	
		Kadın[2]	329	16.26				
	Seçimin Doğruluğu	Erkek[1]	431	11.72	758	0,14	0,88	
		Kadın[2]	329	11.70				
	Eğitimin Yeterliliği	Erkek[1]	431	10.70	758	0,04	0,96	
		Kadın[2]	329	10.69				
	Toplam Skor	Erkek[1]	431	91.23	758	0,56	0,57	
		Kadın[2]	329	90.69				

***p>0.05**

Tablo 2'de katılımcıların cinsiyet değişkenine göre ölçek puanları değerlendirildiğinde; Mesleki Kariyer Farkındalığı Ölçeği alt boyutlarından Mesleki Bilinç alt boyutunda ve ölçeğin toplam skorlarında kadın öğrenciler lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir (p<0,05). Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçeği alt boyutları ve toplam skorlarında ise anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Bu veriler özellikle mesleki bilinç ve toplam kariyer farkındalığı puanlarında kadınların daha yüksek puanlara sahip olduğunu, ancak kariyer planlamasında cinsiyetler arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek	Alt Boyutlar	Değişkenler	N	x̄	F	df1	df2	p	Fark
Mesleki Kariyer Farkındalığı Ölçeği	Mesleki Gelişim Yatkınlığı	18-21[1]	349	22,15	18,55		250,68	0,09	
		22-24[2]	323	22,46					
		25 ve üzeri[3]	88	24,69					
	Mesleki Hazır Bulunma	18-21[1]	349	15,72	10,91		236,72	0,16	
		22-24[2]	323	16,21					
		25 ve üzeri[3]	88	17,06					
	Mesleki Bilinç	18-21[1]	349	16,10	11,84		259,80	**0,00**	**1-3 2-3**
		22-24[2]	323	16,22					
		25 ve üzeri[3]	88	17,27					
	Mesleki Özgüven	18-21[1]	349	15,44	5,05		249,66	0,25	
		22-24[2]	323	15,50					
		25 ve üzeri[3]	88	16,33					
	Toplam Skor	18-21[1]	349	69,42	15,76		248,42	**0,00**	**1-3 2-3**
		22-24[2]	323	70,37					
		25 ve üzeri[3]	88	75,35					
Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçeği	Kariyer Farkındalığı	18-21[1]	349	36,03	3,56	2	251,46	0,47	
		22-24[2]	323	36,12					
		25 ve üzeri[3]	88	37,64					
	Mesleki Farkındalık	18-21[1]	349	15,89	4,55		250,08	0,36	
		22-24[2]	323	15,98					
		25 ve üzeri[3]	88	16,78					
	Kariyere Yönelik İnanç	18-21[1]	349	16,22	8,59		259,85	0,76	
		22-24[2]	323	16,12					
		25 ve üzeri[3]	88	17,22					
	Seçimin Doğruluğu	18-21[1]	349	11,70	2,14		258,76	0,88	
		22-24[2]	323	11,62					
		25 ve üzeri[3]	88	12,09					
	Eğitimin Yeterliliği	18-21[1]	349	10,59	1,45		242,56	0,96	
		22-24[2]	323	10,70					
		25 ve üzeri[3]	88	11,11					
	TOPLAM SKOR	18-21[1]	349	90,44	4,95		254,82	0,57	

22-24[2]	323	90,55
25 ve üzeri[3]	88	94,84

***p>0.05**

Tablo 3'te katılımcıların yaşlarına göre ölçek puanları değerlendirildiğinde; Mesleki Kariyer Farkındalığı Ölçeği alt boyutlarından Mesleki Bilinç alt boyutunda ve toplam skorlarda anlamlı farklılık saptanmıştır (<0,05). Bu sonuçlara göre 25 ve üzeri yaşındaki öğrencilerin mesleki bilinç ve kariyer farkındalığı açısından daha yüksek puanlara sahip olduğu görülmektedir. Buna karşın yaş değişkeninin, Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçeği skorlarına anlamlı düzeyde etki etmediği saptanmıştır (p<0,05).

Tablo 4. Katılımcıların Eğitim Aldığı Bölümlerine Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek	Alt Boyutlar	Değişkenler	N	x̄	F	df1	df2	p	Fark
Mesleki Kariyer Farkındalığı Ölçeği	Mesleki Gelişim Yatkınlığı	Antrenörlük Eğitimi[1]	175	22,53	1,86	2	366,38	0,11	
		Egzersiz ve Spor Bilimleri[2]	136	21,82					
		Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri[3]	151	22,97					
		Rekreasyon[4]	161	22,73					
		Spor Yöneticiliği[5]	137	22,75					
	Mesleki Hazır Bulunma	Antrenörlük Eğitimi[1]	175	16,39	1,72	2	369,53	0,14	
		Egzersiz ve Spor Bilimleri[2]	136	15,77					
		Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri[3]	151	16,21					
		Rekreasyon[4]	161	15,93					
		Spor Yöneticiliği[5]	137	16,03					
	Mesleki Bilinç	Antrenörlük Eğitimi[1]	175	16,39	1,15	2	368,69	0,33	
		Egzersiz ve Spor Bilimleri[2]	136	15,98					
		Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri[3]	151	16,40					
		Rekreasyon[4]	161	16,45					
		Spor Yöneticiliği[5]	137	16,14					
	Mesleki Özgüven	Antrenörlük Eğitimi[1]	175	15,49	0,69	2	370,85	0,59	
		Egzersiz ve Spor Bilimleri[2]	136	15,80					
		Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri[3]	151	15,42					
		Rekreasyon[4]	161	15,70					
		Spor Yöneticiliği[5]	137	15,45					
	TOPLAM SKOR	Antrenörlük Eğitimi[1]	175	70,81	0,74	2	367,70	0,56	
		Egzersiz ve Spor Bilimleri[2]	136	69,38					
		Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri[3]	151	71,00					
		Rekreasyon[4]	161	70,81					
		Spor Yöneticiliği[5]	137	70,37					
Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçeği	Kariyer Farkındalığı	Antrenörlük Eğitimi[1]	175	36,31	0,54	2	371,35	0,70	
		Egzersiz ve Spor Bilimleri[2]	136	35,76					
		Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri[3]	151	36,61					
		Rekreasyon[4]	161	36,17					
		Spor Yöneticiliği[5]	137	36,38					
	Mesleki Farkındalık	Antrenörlük Eğitimi[1]	175	15,99	0,12	2	372,17	0,97	
		Egzersiz ve Spor Bilimleri[2]	136	15,97					
		Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri[3]	151	16,15					
		Rekreasyon[4]	161	16,02					
		Spor Yöneticiliği[5]	137	16,05					
	Kariyere	Antrenörlük Eğitimi[1]	175	16,34	0,69	2	370,18	0,60	

Yönelik İnanç	Egzersiz ve Spor Bilimleri[2]	136	16,06				
	Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri[3]	151	16,35				
	Rekreasyon[4]	161	16,48				
	Spor Yöneticiliği[5]	137	16,20				
Seçimin Doğruluğu	Antrenörlük Eğitimi[1]	175	11,65				
	Egzersiz ve Spor Bilimleri[2]	136	11,60				
	Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri[3]	151	12,03	1,54	372,00	0,19	
	Rekreasyon[4]	161	11,64				
	Spor Yöneticiliği[5]	137	11,66				
Eğitimin Yeterliliği	Antrenörlük Eğitimi[1]	175	10,11				
	Egzersiz ve Spor Bilimleri[2]	136	10,61				
	Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri[3]	151	11,15	3,62	371,86	**0,00**	**1-3**
	Rekreasyon[4]	161	10,93				
	Spor Yöneticiliği[5]	137	10,75				
TOPLAM SKOR	Antrenörlük Eğitimi[1]	175	90,40				
	Egzersiz ve Spor Bilimleri[2]	136	90,00				
	Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri[3]	151	92,28	0,77	371,29	0,54	
	Rekreasyon[4]	161	91,25				
	Spor Yöneticiliği[5]	137	91,04				

***p>0.05**

Tablo 4'te katılımcıların bölümlerine göre ölçek puanları değerlendirildiğinde; Mesleki Kariyer Farkındalığı Ölçeği alt boyutlarında ve toplam skorlarda anlamlı farklılık tespit edilememiştir (>0,05). Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçeği alt boyutlarından Eğitimin Yeterliliği alt boyutunda ise Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri öğrencileri ile Antrenörlük Eğitimi öğrencilerinin cevapları arasında anlamlı düzeyde farklılık belirlenmiştir (p<0,05) Ölçeğin diğer alt boyutlarında ise anlamlı farklılık tespit edilememiştir (p>0,05).

Tablo 5. Mesleki Kariyer Farkındalığı Ölçeği ile Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçeği Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi

		1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**
Mesleki Gelişim Yatkınlığı (1)	r	—										
	p	—										
Mesleki Hazır Bulunma (2)	r	0,58	—									
	p	**<,001**	—									
Mesleki Bilinç (3)	r	0,62	0,64	—								
	p	**<,001**	**<,001**	—								
Mesleki Özgüven (4)	r	0,59	0,62	0,63	—							
	p	**<,001**	**<,001**	**<,001**	—							
Mesleki Kariyer Farkındalığı Ölçeği (5)	r	0,87	0,82	0,84	0,83	—						
	p	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	—						
Kariyer Farkındalığı (6)	r	0,22	0,24	0,2	0,15	0,24	—					
	p	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	—					
Mesleki Farkındalık (7)	r	0,24	0,21	0,21	0,17	0,25	0,85	—				
	p	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	—				
Kariyere Yönelik İnanç (8)	r	0,24	0,2	0,24	0,15	0,25	0,78	0,8	—			
	p	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	—			
Seçimin Doğruluğu (9)	r	0,24	0,2	0,19	0,18	0,25	0,8	0,68	0,66	—		
	p	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	—		

Eğitimin Yeterliliği (10)	r	0,23	0,13	0,1	0,2	0,2	0,51	0,56	0,45	0,57	—	
	p	**<,001**	**<,001**	**0,006**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	—	
Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçeği (11)	r	0,47	0,34	0,32	0,29	0,41	0,95	0,92	0,86	0,85	0,69	—
	p	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	**<,001**	—

***p>0.05**

Tablo 5'de öğrencilerin Mesleki Kariyer Farkındalık ölçeği ile Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçeğine ilişkin verdiği cevapların korelasyon analizine yer verilmiş olup, her iki ölçeğin alt boyutlarında da genel olarak anlamı düzeyde pozitif ilişkiler bulunmuştur. Mesleki Gelişim Yatkınlığı (1), ile Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçeği arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki saptanırken ($r = 0.47$, $p < 0.001$), Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçeği toplam skorları ile Kariyer Farkındalığı Ölçeği toplam skorları arasında da orta düzey pozitif yönlü ($r = 0.41$, $p < 0.001$) ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuçlar bireylerin kariyer farkındalığı arttıkça kariyer planlarını daha stratejik ve organize bir şekilde yapma eğiliminde olduklarını göstermektedir. Yani, kariyer farkındalığı yüksek olan bireyler, kariyer hedeflerini daha belirgin bir şekilde tanımlayıp yönlendirmektedir. Kariyer farkındalığı, bireylerin ilgi, yetenek ve değerlerini anlamalarını sağlayarak doğru mesleği seçmelerine yardımcı olurken, eğitim ve mesleki bilinç ise bu seçimi destekleyerek bireylerin kariyerlerinde daha başarılı olmalarını sağlamaktadır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kariyer farkındalık düzeyleri ile kariyer planlamaları arasındaki ilişkiyi inceleyen bu çalışmada 760 öğrencinin görüşlerine başvurulmuştur. Çalışma bulguları değerlendirildiğinde katılımcıların cinsiyetlerine göre, kariyer farkındalık düzeyleri arasında kadın öğrenciler lehine anlamlı farklılık tespit edilmiş olup, kadınların özellikle mesleki bilinç seviyelerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde sporcuların kariyer farkındalık düzeylerinin cinsiyetlerine göre değişebileceğini aktaran çalışmalara rastlanılmaktadır. Bu çalışmaların temelinde kadın ve erkek sporcular arasındaki sosyolojik ve psikolojik farklılıklara vurgu yapılmaktadır. Lavallee ve Wylleman, (2000); erkek ve kadın sporcuların kariyerleri sonunda yaşadığı zorlukları ele aldıkları çalışmada her iki cinsiyette de farklı zorlukların bulunduğunu, erkek sporcuların genellikle kariyerlerini daha uzun sürdürmeye odaklandıklarını, kadın sporcuların ise toplumsal rollerinden ötürü kariyerlerini erken yaşta sonlandırmaya ve aile hayatı ile spor yaşamını dengelemeye uğraştıklarını aktarmaktadır. İlgili çalışmada erkek sporcuların kariyerleri sonunda bile, kendi branşlarıyla ilgili işlerde çalışmaya eğilim gösterdikleri, kadınlarda ise kariyer sonrasında farklı iş seçeneklerinin değerlendirildiği belirtilirken, cinsiyet değişkeninin bu nedenlerden ötürü kariyer farkındalık düzeylerine etki edebilecek önemli bir kriter vurgusu yapılmaktadır.

Bir diğer çalışmada Stambulova (2003), sporcuların kariyerlerinde yaşadıkları krizlerde yaşadığı zorlukları incelemiş, sonuç olarak kadın sporcuların kariyerleri sonrasındaki hayatlarında daha fazla baskı ve belirsizlik ile karşılaştıklarını aktarmaktadır. İlgili araştırmada erkek sporcuların büyük çaplı kariyer krizlerini daha rahat yönetebildikleri, kadınların bu süreçte daha çok psikolojik ve sosyal desteğe ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşılmıştır. Benzer sonuçlar Schinke vd. (2017) çalışmasında da vurgulanmaktadır. Taylor ve Ogilvie (1994) de toplumsal cinsiyet farklılıklarının sporcuların kariyer farkındalıklarını etkilendiğini bu nedenle cinsiyet değişkeninin kariyer farkındalık ve planlamada önemli bir kriter olduğunu belirtmektedir.

Bununla birlikte araştırmada kadın-erkek öğrencilerin kariyer planları arasında anlamlı ölçüde farklılık saptanamamıştır. Literatür incelendiğinde bu bulgunun aksine sonuçlara bulunmakta olup, erkek sporcuların kariyer planlamasında daha profesyonel davrandıkları, kadınların duygusal ve sosyal desteğe ihtiyaç duydukları için aile ve toplum baskısı hissettikleri, erkek sporcuların ise daha bağımsız karar verebildikleri sonucuna ulaşılmıştır (Sabo ve Veliz, 2008; Wylleman, Alfermann ve Lavallee 2004). Literatürdeki çalışmalardan farklı olarak ulaşılan bu bulgunun sebebi olarak, araştırmanın sporcular üzerinde değil öğrenimlerine devam eden öğrenciler üzerinde yapılmış olması gösterilebilir.

Araştırmada öğrencilerin kariyer farkındalık düzeylerini etkileyen bir diğer etkenin yaş değişkeni olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre öğrencilerin yaşları ilerledikçe kariyer farkındalık düzeylerinin yükseldiği tespit edilmiştir. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde araştırmadaki benzer sonuçlara ulaşılmaktadır.

Wylleman ve Lavallee (2004), genç sporcuların kariyer farkındalığı konusunda sınırlı bir bakış açısına sahip olduğunu, yetişkin ya da veteran sporcuların kariyerlerinin sonlarına yaklaştıkça daha bilinçli karar aldıkları, kariyer sonrasındaki geçiş süreçlerine odaklandıklarını belirtmektedir. Alfermann ve Stambulova (2007) da orta yaşlı sporcuların gençlere göre kariyerlerinin sonunda bilinçli hareket ettiklerini, çünkü bu yaşta sporcuların emeklilik dönemlerini planlamaya başladıklarını ve stratejik düşündüklerini vurgulamaktadır. Lally vd. (2007) genç sporcularda kariyer eğitim programlarının arttırılması gerektiğini, yaş ilerledikçe sporcularda kariyer planlamada farkındalık düzeylerinin arttığını vurgularken, Gibbs vd. (1995) üniversite çağındaki sporcularda kariyer farkındalık düzeylerinin yüksek olduğunun, genç sporcuların akademik ve sportif kariyerleri arasında denge kurmak zorunda olduklarının, bunun da ileride kariyer farkındalığının artmasında önemli işlevi bulunduğunun altını çizmektedir.

Çalışmada literatürdeki sonuçların aksine öğrencilerin kariyer planları düzeyleri ile yaş değişkeni arasında bir ilişki kurulamamış, öğrencilerin yaş farklılıklarının kariyer planlama süreçlerinde önemli bir kriter olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sporcularda kariyer planlama ve yaş arasında ilişki birçok faktöre göre değişkenlik gösterebilmektedir. Bireysel faktörlerden ötürü bu farklılıklar oluşabileceği gibi belirli bir spor branşına özgü de farklılıklar meydana gelebilmektedir. Araştırmada farklı bulgular elde edilmesinin nedeninin örneklem grubu farklılıklarından ötürü kaynaklandığı düşünülebilir.

Araştırmanın bir diğer değişkeni olan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm türünü göre kariyer farkındalık ve kariyer planlama düzeylerinin sadece Eğitimin Yeterliliği alt boyutunda farklılaştığı saptanmıştır. Bu sonuçlara göre Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri Bölümü öğrencileri, görmüş oldukları eğitim kalitesini daha yeterli bulurken, Rekreasyon Bölümü öğrencileri Eğitimin Yeterliliği alt boyutunda diğer gruptan düşük puanlar elde etmişlerdir. Literatürde bu çalışma alanında yapılmış araştırmalara rastlanılmamıştır. Ancak Her iki bölüm de genel olarak yaşam kalitesi ve fiziksel sağlığa odaklansa da kariyer fırsatları bakımından farklı imkanlar sunmaktadır. Bu nedenle gruplar arasında farklı kariyer farkındalık ve planlama seviyelerinin bulunması doğal olarak düşünülebilir.

Çalışmanın temel konusunu oluşturan spor bilimleri öğrencilerinin kariyer farkındalık ve kariyer planlama seviyelerinin ilişki düzeyi pozitif yönlü orta düzey olarak tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde sporcuların kariyer farkındalık algıları ile kariyer planlama düzeyleri arasında bir ilişki olduğu üzerine çeşitli bilimsel kaynaklar bulunmaktadır. Sporcuların kariyerlerini daha başarılı bir şekilde uzun süre yönetebilmelerinde ve gelecek hedeflerine ulaşabilmelerinde bu ilişkinin önemi vurgulanmaktadır. Reints vd. (2016) kariyer farkındalık düzeyleri yüksek olan sporcuların, kariyer planlama becerilerinin de yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kaklauskas vd. (2019) de sporcuların kariyer geçişlerinde etkili bir kariyer planlamasının şart olduğunu, kariyer farkındalığına sahip sporcuların bu süreci daha iyi yönetebildiklerini ve sorun yaşamadıklarını kaydetmiştir. Benzer sonuçlara Purdy ve Jones (2011) da ulaşmıştır. İlgili araştırmada yüksek kariyer farkındalığına sahip sporcularda başarılı bir kariyer planlama yapma olasılığının yüksek olduğu sonucu belirtilmektedir. Literatürde kariyer farkındalığının, kariyer planlama sürecini olumlu düzeyde etkilediğini belirten diğer kaynaklar da (Taylor ve Wilson 2012; Stewart ve Smith 2017) mevcuttur.

Araştırmada elde edilen kariyer farkındalığı ile kariyer planlama düzeyleri arasında pozitif yönlü ilişki de literatürdeki çalışmaların sonuçlarını doğrulamaktadır. Tüm araştırmaların ortak sonucu, öğrencilerin kariyer farkındalıklarını geliştirmelerinin, gelecekte etkili bir kariyer planlaması yapmalarına ve hatta mezuniyet sonrası hayata daha iyi bir geçiş süreci yaşamalarına yardımcı olmaktadır. Bu beceriler, mesleki yaşamlarında da başarılı olabilmeleri için kritik bir öneme sahiptir. Ayrıca öğrencilerin kariyer farkındalık düzeylerinin yüksek olması, psikolojik düzeylerini ve sosyal gelişimlerini olumlu yönde etkilemektedir. Bu nedenle, öğrencilerin kariyer farkındalığını artırmaya yönelik eğitimlere önem vermeleri, mesleki hedeflerini iyi belirlemeleri ve buna yönelik stratejilerini geliştirmeleri önerilmektedir. Ayrıca, kendilerine rehberlik edebilecek mentörlük programlarına katılmaları veya uzmanlar aracılığıyla desteklenmeleri önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

Alfermann, D., & Stambulova, N. (2007). Career transitions and career termination.

Birol, H. (2013). *Pozitif kariyer*. Akit Kitap.

Bozkurt, A. (1988). *Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Teşkilatında kariyer planlaması* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Yayınevi.

Frankel, J. R., & Wallen, N. E. (2009). *How to design and evaluate research in education* (7. baskı). McGraw-Hill International Edition.

Gibbs, J. (1995). The role of career development in the transition to adult life. In J. A. Smith (Ed.), *Career development and transition in the 21st century* (ss. 45-67). Routledge.

Güldü, Ö., & Kart, M. E. (2017). Kariyer planlaması sürecinde kariyer engelleri ve kariyer geleceği algılarının rolü. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 72*(2), 377-400.

Kaklauskas, A., Pundziene, A., & Kirtikova, I. (2019). The importance of career planning in the life of athletes. *Journal of Physical Education and Sport, 19*(2), 100-106.

Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Kavramlar, teknikler ve ilkeler* (27. baskı). Nobel Yayınevi.

Lally, P. (2007). Identity and athletic retirement: A prospective study. *Psychology of Sport and Exercise, 8*(1), 85-99.

Nasir, R., & Lin, L. S. (2013). The relationship between self-concept and career awareness amongst students. *Asian Social Science, 9*(1).

Purdy, L. G., & Jones, R. L. (2011). Choppy waters: Elite rowers' perceptions of coaching. *Sociology of Sport Journal, 28*(3), 329-346.

Reints, A., Elferink-Gemser, M. T., & Visscher, C. (2016). Career transition and career management in sports: The role of career awareness. *Journal of Sport Psychology in Action, 7*(1), 26-38.

Sabo, D., & Veliz, P. (2008). *Go out and play: Youth sports in America*. Women's Sports Foundation.

Schinke, R. (2017). Career transition in sport: Psychological factors and strategies for success. In J. A. Smith & D. P. Jones (Eds.), *Advances in sport psychology* (ss. 150-168). Routledge.

Stambulova, N. (2003). Symptoms of a crisis-transition: A grounded theory study.

Stewart, C., & Smith, J. (2017). Career transition and development in elite sport: A review of the literature. *Sport & Exercise Psychology Review, 13*(1), 2-15.

Taylor, J., & Ogilvie, B. (2001). Career termination among athletes. In *Handbook of sport psychology* (ss. 672-691).

Taylor, J., & Wilson, K. (2012). Applying psychology to sport: The role of career planning. In J. Smith & K. Wilson (Eds.), *Psychology in sport* (ss. 115-130). Routledge.

Tutar, Ö. F., & Öner, B. (2023). Üniversite öğrencilerinin kariyer farkındalığı ile iş bulma kaygısı arasındaki ilişki. *Journal of ROL Sport Sciences, 4*(3), 1043-1058.

Ural, A., & Kılıç, İ. (2005). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*.

Wylleman, P., & Lavallee, D. (2004). A developmental perspective on transitions faced by athletes. In *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective* (ss. 507-527).

Wylleman, P., Alfermann, D., & Lavallee, D. (2004). Career transitions in sport: European perspectives. *Psychology of Sport and Exercise, 5*(1), 7-20.

Yaşar, O. M., & Sunay, H. (2019). Spor bilimleri öğrencilerine yönelik kariyer farkındalığı ölçeğinin (KFÖ) geliştirilmesi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 2*(1), 7-22.

Yavuz Eroğlu, S., & Eroğlu, E. (2020). Career Planning Scale of students studied in sports sciences (CPS): Validity and reliability study. *International Journal of Progressive Education, 16*(3), 123-131.

Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2004). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Detay Yayıncılık.